

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลหนองวัวซอ
อำเภอหนองวัวซอ
จังหวัดอุดรธานี

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองวัวซอ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน
๒. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดได้ตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ต่อไป

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเทศบาลตำบลหนองวัวซอ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ พัฒนา ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุล ระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมตามยุค กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เทศบาลตำบลหนองวัวซอ ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิ ปัญญา ท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ และมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังว่าเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นต่อไป ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงทุก สิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนา แก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและ แนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิต และการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึงความสามารถในด้านบริหารจัดการค้าการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานด้านต่างๆทั้งขององค์กร ชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณี ของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา เชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ประเพณี/วัฒนธรรม ในเขตเทศบาลตำบลหนองวัวซอ ประเพณีวันสงกรานต์ สงกรานต์หมายถึง การส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ เดิมทีวันที่จัดสงกรานต์นั้นจะมีการคำนวณทางดาราศาสตร์ แต่ในปัจจุบันได้มีการกำหนดวันที่แน่นอน คือ ตั้งแต่ ๑๓ - ๑๕ เมษายน แต่เดิม วันขึ้นปีใหม่ไทย คือ วัน เริ่มปีปฏิทินของไทยจนถึง พ.ศ. ๒๔๓๑ และได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นวันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๓ ประเพณีวันเข้าพรรษา เข้าพรรษาพักฝน" หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งระหว่างฤดูฝนวันเข้าพรรษาเป็น วันที่พระสงฆ์เริ่มอยู่จำพรรษาตลอด ๓ เดือน ในฤดูฝน ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๘ ของทุกปี เรียกว่า "ปุริพรรษา" ประเพณีวันออกพรรษา เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วันปวารณา หรือวันมหาปวารณา คือ วันที่เปิดโอกาสให้เพื่อนพระภิกษุ ว่ากล่าว ตักเตือนกันได้ด้วยเมตตาจิต เมื่อได้เห็น ได้ฟัง หรือสงสัยในพฤติกรรมของกันและกัน ประเพณีบุญมหากรฐิน กรฐินมีกำหนดระยะเวลาถวาย จะถวายตลอดไปเหมือนผ้าชนิดอื่นมิได้ ระยะเวลา นั้นมีเพียง ๑ เดือน คือตั้งแต่ วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ เดือน ๑๒ (วันเพ็ญเดือน ๑๒) ระยะเวลานี้เรียกว่า กรฐินกาล คือ เทศกาลทอดกฐิน

เทศบาลตำบลหนองวัวซอ แยกตามประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเกษตร ด้านหัตถกรรม สิ่งประดิษฐ์ แลการแปรรูปผลิตภัณฑ์ สานตะกร้าพลาสติก ด้านการแพทย์แผนไทย นวดการแพทย์แผนไทย สมุนไพรและยารักษาโรค ด้านศิลปกรรม การทำกล้วยฉาบ ด้านทอผ้าพื้นบ้าน หมอลำพื้นเมือง เป็นต้น

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความสามารถในการดำเนินชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่นั้น ๆ โดยใช้สติปัญญาและสั่งสมประสบการณ์เพื่อแก้ไขปัญหา การจัดการ และการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมสภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ และการประกอบอาชีพ

ตรวจสอบเอกสาร/หลักฐาน

1. แผนงาน/โครงการในการจัดทำฐานข้อมูล
2. ช่องทางการประชาสัมพันธ์ลงในเว็บไซต์ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	ที่	ชื่อ-นามสกุล	บ้านเลขที่หมู่ที่	ความสามารถพิเศษ
๑. ด้านเกษตรกรรม				
	๑.	นายโอภาส ไชโย	๑๕๒ ม.๘ ต.หนองวัวซอ	เกษตรกรรม (หมอดิน)
๒. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม				
	๑.	นางจันทอน ดีเลิศ	๙๔ ม.๔ ต.หนองวัวซอ	จักสาน,ไม้กวาดดอกหญ้า
	๒.	นางชมพู่ แสนนา	๓๕ ม.๔ ต.หนองวัวซอ	จักสานตะกร้าพลาสติก
	๓.	นายบุตรสี ป่องปิด	๑๗ ม.๔ ต.หนองวัวซอ	จักสาน
	๔.	นางลำตวน รักดีกลู	๓๗ ม.๓ ต.หมากหญ้า	ทอผ้าพื้นเมือง
	๕.	นางพุ่มศรี สารพันธ์	๒๕๗ ม.๖ ต.หนองวัวซอ	จักสาน
๓. ด้านการแพทย์แผนไทย				
	๑.	นายปรีชา วรรณดา	๑๗ ม.๖ ต.หนองวัวซอ	ปรุยาสมุนไพรยาแผนโบราณ
	๒.	นางวรารักษ์ ไชยกว้าง	๑๑๘ ม.๓ ต.หนองวัวซอ	นวดแผนไทย + ลูกประคบ
	๓.	นางไพจิตร โอดลี	๒๕ ม.๓ ต.หนองวัวซอ	นวดแผนไทย
	๔.	นางสมัย คำควร	๙ ม.๗ ต.หนองวัวซอ	แพทย์แผนไทย
๔. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
๕. ด้านศิลปกรรม				
	๑.	นางพุ่มศรี สารพันธ์	๒๕๗ ม.๖ ต.หนองวัวซอ	หมอลูกขี้ หมอยามสามตา
	๒.	นางสง่า พูลเพิ่ม	๓๔ ม.๑ ต.หนองวัวซอ	หมอลำพื้นบ้าน
	๓.	นางสุมาลี มานะพิมพ์	ม.๘ ต.หนองวัวซอ	หมอลำพื้นบ้าน
	๔.			
๖. ด้านการดำรงชีพและโภชนาการ				
	๑.	นางสายทอง ภูผาพลอย	๕๓ ม.๕ ต.หนองวัวซอ	แปรรูปอาหาร+ทำขนมไทย
๗. ด้านอื่นๆ				
	๑.	นางทองดี พิมพ์	๑๗๒ ม.๕ ต.หนองวัวซอ	ทำบายศรี
	๒.	นางเจน มงคลแสน	๙๕ ม.๓ หมากหญ้า	ทำบายศรี

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองวัวซอ

ด้านการเกษตร (หมอดิน)

นายโอภาส ไชโย

ที่อยู่ หมู่ที่ ๘ ตำบลหนองวัวซอ

อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ความสามารถ ด้านการเกษตร (หมอดิน)

เจ้าของเรื่อง : นายโอภาส ไชโย หมู่ที่ ๘ ตำบลหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นผู้มีความสามารถเรียนรู้การใช้ที่ดิน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ดิน ที่ลุ่มใช้ในการปลูกข้าว จะทำนาปีละประมาณ ๒ ครั้ง การปลูกพืช เพราะจะได้มีโอกาสพักดินและปรับปรุง บำรุงดิน โดยการหลังเก็บเกี่ยวข้าวจะหมักฟางข้าวไว้ในนาโดยการปล่อยน้ำเข้านาพร้อมกับ กับปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ราวและฉีดพ่น และฟางข้าวให้จมดิน โถงทำเทือกหว่านข้าว การทำนาดำ ผลผลิตข้าวที่ได้แต่ละฤดูกาล

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองวัวซอ

ด้านหัตถกรรม

นางจันสอน ดีเลิศ

ที่อยู่ ๙๔ หมู่ที่ ๔ ตำบลหนองวัวซอ

อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ความสามารถ ในการจักสาน

ไม้กวาดดอกหญ้า+สานกะติบข้าวจักสานและไอท้อปอื่นๆ

เจ้าของเรื่อง : นางจันสอน ดีเลิศ หมู่ที่ ๔ ตำบลหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นผู้มีความสามารถในงานจักสานไม้กวาดดอกหญ้า+สานกะติบข้าว เพราะเครื่องจักสานไทย เป็นงานศิลปหัตถกรรม ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งหนึ่งของไทย ที่ทำสืบทอดกันมาแต่โบราณ คุณลักษณะ พิเศษของเครื่องจักสานที่มีคุณค่าในตัวเอง ทำให้เครื่องจักสานมีอายุ ยืนยาวสืบทอดกันมานานนับพันปี แม้ในปัจจุบัน การทำเครื่องจักสานจะลดจำนวนลงไปบ้าง ตามสภาพสังคมวัฒนธรรม ที่เปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรม แต่เครื่องจักสานยังเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ ที่ยังไม่สามารถผลิตได้ด้วยเครื่องจักรกล เพราะการทำเครื่องจักสาน ต้องใช้ความชำนาญ และความสามารถเฉพาะตัวของช่างพื้นบ้านแต่ละถิ่น สิ่งเหล่านี้เป็นคุณค่าพิเศษของเครื่องจักสานที่ต่างไปจากผลิตภัณฑ์อื่นที่ผลิตด้วยเครื่องจักร เครื่องจักสานจึงเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองวัวซอ

ด้านหัตถกรรม

นางชมพู่ แสนนา

ที่อยู่ ๓๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลหนองวัวซอ

อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ความสามารถ จักสานตะกร้าพลาสติก+กระเป๋าพลาสติก

เจ้าของเรื่อง : นางชมพู่ แสนนา หมู่ที่ ๕ ตำบลหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นผู้มีความสามารถจักสานตะกร้าพลาสติก+กระเป๋าพลาสติก ความเป็นมา ในปัจจุบันการสานตะกร้าพลาสติกได้กลายเป็นผลิตภัณฑ์สำคัญอย่างหนึ่ง ที่เข้า มามีบทบาทใน ชีวิตประจำวัน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิด รายได้เสริมและทำไม่ยาก เป็นวัสดุคงทนที่ ไม่ย่อยสลายตามธรรมชาติ มีความสนใจในการจักสานตะกร้าพลาสติก เรื่อยมา ทาวิธีสานกระเป๋าพลาสติก ตะกร้าพลาสติก เลือกลายพลาสติก และสีสันทึ่ชอบ เพื่อให้เกิดลวดลายสวยงาม

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองวัวซอ

ด้านการแพทย์แผนไทย

นายปรีชา วรรณดา

ที่อยู่ ๑๑๗ หมู่ที่ ๖ ตำบลหนองวัวซอ

อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ความสามารถ ด้านการใช้สมุนไพรรักษาโรคด้านการปฐยาสมุนไพร

เจ้าของเรื่อง : นายปรีชา วรรณดา หมู่ที่ ๖ ตำบลหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นผู้มีความสามารถการใช้สมุนไพรรักษาโรคด้านการปฐยาสมุนไพร สมุนไพร หมายถึง "ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ได้จาก พืช สัตว์ และแร่ธาตุ ที่ใช้เป็นยา หรือผสมกับสารอื่นตามตำรับยา เพื่อบำบัดโรค บำรุง ร่างกาย หรือใช้เป็นยาพิษ" หากนำเอาสมุนไพรตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปมาผสมรวมกันซึ่งจะเรียกว่า ยา ในตำรับยา นอกจากพืชสมุนไพรแล้วยังอาจประกอบด้วยสัตว์และแร่ธาตุอีกด้วย เราเรียกพืชเราเรียกพืช สัตว์ หรือแร่ธาตุที่เป็นส่วนประกอบของยานี้ว่า เภสัชวัตถุ พืชสมุนไพรบางชนิด เช่น เร่ว กระวาน กานพลู และจันทน์เทศ เป็นต้น พืชสมุนไพร นั้นตั้งแต่โบราณก็ทราบกันดีว่ามีคุณค่าทางยามากมายซึ่ง เชื่อกันอีกด้วยว่า ต้นพืชต่าง ๆ ก็เป็นพืชที่มีสารที่เป็นตัวยาด้วยกันทั้งสิ้นเพียงแต่ว่าพืชชนิดไหนจะมีคุณค่าทางยามากน้อยว่ากันเท่านั้น พืชสมุนไพร หรือวัตถุธาตุนี้ หรือตัวยาสมุนไพรนี้ แบ่งออกเป็น ๕ ประการ ดังนี้

๑. รูป ได้แก่ ใบไม้ ดอกไม้ เปลือกไม้ แก่นไม้กระพี้ไม้ รากไม้ เมล็ด
๒. สี มองแล้วเห็นว่าเป็นสีเขียวใบไม้ สีเหลือง สีแดง สีส้ม สีม่วง สีนํ้าตาล สีดำ
๓. กลิ่น ให้รู้ว่ามีกลิ่น หอม เหม็น หรือกลิ่นอย่างไร
๔. รส ให้รู้ว่ามีรสอย่างไร รสจืด รสฝาด รสขม รสเค็ม รสหวาน รสเปรี้ยว รสเย็น
๕. ชื่อ ต้องรู้ว่ามีชื่ออะไรในพืชสมุนไพรนั้น ๆ ให้รู้ว่าเป็นอย่างไร ฆ่า เป็นอย่างไร ใบชี้เหล็กเป็นอย่างไร

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองวัวซอ
ด้านการแพทย์แผนไทย

นางวราภรณ์ ไชกว้าง

ที่อยู่ ๑๑๘ หมู่ที่ ๓ ตำบลหนองวัวซอ

อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ความสามารถ ด้านการใช้สมุนไพร (ลูกประคบ)

เจ้าของเรื่อง : นางวราภรณ์ ไชกว้าง หมู่ที่ ๓ ตำบลหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นผู้มีความสามารถลูกประคบสมุนไพร ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการนำสมุนไพรหลายชนิดมาผ่านกระบวนการทำความสะอาดแล้วนำมาหั่นหรือสับให้เป็นชิ้นตามขนาดที่ต้องการตำพอแตก ใช้สดหรือทำให้แห้ง นำมาห่อหรือบรรจุรวมกันในผ้าให้ได้รูปทรงต่าง ๆ เช่น ทรงกลม หมอนสำหรับใช้นาบหรือกดประคบส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เพื่อทำให้กล้ามเนื้อผ่อนคลาย ถ้าเป็นลูกประคบสมุนไพรแห้งแห้ง ก่อนใช้ต้องนำมาพรมน้ำแล้วทำให้ร้อนโดยนึ่งลักษณะทั่วไปของลูกประคบสมุนไพร ลูกประคบสมุนไพรต้องห่อผ้าปิดสนิทรูปทรงต่าง ๆ ภายในบรรจุสมุนไพรสดหรือแห้งหลายชนิดรวมกัน กรณีทำเป็นรูปทรงกลมปลายผ้าต้องรวมแล้วมัดให้แน่น ทำเป็นด้ามจับ ต้องมีกลิ่นหอมของน้ำมันหอมระเหยของสมุนไพร นำขมิ้นชัน หัวไพล ตะไคร้ มะกรูดมาล้างให้สะอาดตากให้แห้งจนสะเด็ดน้ำ มะกรูดนำมาผ่าเอาเฉพาะผิว นำทั้งหมดมาหั่น เสร็จแล้วใส่ในครกตำหยาบ ๆ นำไปตากแดดให้แห้ง ใบมะขามก็ตากแดดให้แห้งด้วยนำสมุนไพรที่ตากแดดแห้งแล้วมาผสมกับเกลือ การบูรและพิมเสนมาผสมคลุกรวมกันในกะละมังจนกระทั่งเป็นเนื้อเดียวกัน

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองวัวซอ

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เทศบาลตำบลหนองวัวซอ

ที่อยู่

๑๔๙ ม.๙ ตำบลหมากหญ้า

อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ความสามารถ

ด้านการจัดการขยะในชุมชน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลตำบลหนองวัวซอ

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองวัวซอ

ด้านอื่นๆ

นางสง่า พูลเพิ่ม

ที่อยู่ ๓๔ ม.๑ ต.หนองวัวซอ

อ. หนองวัวซอ จ. อุตรดิตถ์

ความสามารถ ด้านหมอลำพื้นเมือง

เจ้าของเรื่อง : นางสง่า พูลเพิ่ม หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นผู้มีความสามารถหมอลำกลอน เป็นศิลปะการแสดงที่เก่าแก่อันหนึ่งของอีสานลักษณะเป็นการลำ ที่มีหมอลำชายหญิงสองคนลำสลับกันมีเครื่องดนตรีประกอบเพียงชนิดเดียว คือแคนการลำมีทั้งลำเรื่องนิทานโบราณคดีอีสานเรียกว่า ลำเรื่องต่อกลอนลำทวย (ทวยโจทย์) ปัญหา ซึ่งผู้ลำจะต้องมีปฏิภาณไหวพริบที่ดีสามารถตอบโต้ ยกเหตุผลมาหักล้างฝ่ายตรงข้ามได้ ต่อมามีการเพิ่มผู้ลำขึ้นอีกหนึ่งคนอาจเป็นชายหรือหญิงก็ได้ การลำจะเปลี่ยนเป็นเรื่อง ชิง รักหักสวาท ยาดชู้ยาดผัว เรียกว่า ลำชิงชู้ปัจจุบันกลอนนั้นหาดูได้ยากเพราะขาดความนิยมลงไปมากแต่ว่าปัจจุบัน ได้วิวัฒนาการมาเป็นหมอลำซึ่งเพื่อความอยู่รอดและผลก็คือได้รับความนิยมใน ปัจจุบัน เดิมทีสมัยโบราณในภาคอีสานเวลาค่ำเสร็จจากกิจธุระการงานมักจะมาจับกลุ่มพูดคุยกัน กับผู้เฒ่าผู้แก่เพื่อคุยปัญหาสารทุกข์สุขดิบและผู้เฒ่าผู้แก่นิยมเล่านิทานให้ลูกหลานฟัง นิทานที่นำมาเล่าเกี่ยวกับจารีตประเพณีและศีลธรรม ที่เรานั่งเล่าเมื่อลูกหลานมาฟังกัน มากจะนั่งเล่าไม่เหมาะ ต้องยืนขึ้นเล่า เรื่องที่นำมาเล่าต้องเป็นเรื่องที่มีในวรรณคดี

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองวัวซอ

ด้านอื่นๆ

นางทองดี พิมล

ที่อยู่ ๑๗๒ ม.๑ ตำบลหนองวัวซอ

อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ความสามารถ ด้านทำบายศรีพื้นเมือง ฯลฯ

เจ้าของเรื่อง : นางทองดี พิมล หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นผู้มีความสามารถบายศรีจะใช้เฉพาะพิธีมงคลเท่านั้น ในพิธีมงคลต่างๆ ที่ไม่ใช่งานแต่งงาน บายศรีที่ใช้จะเป็นจำนวนคี่ คือ ๓ ๕ ๗ และ ๙ ในสมัยโบราณบายศรีที่ใช้ในงานมงคลส่วนใหญ่จะใช้เป็นเลขคี่ ที่นิยมทำคือ ๕ กาบ หรือ ๕ ขา เพราะถือตามแบบอย่าง ของงานพิธีมงคลที่นิมนต์พระเป็นเลขคี่ ส่วนงานอวมงคล เช่น งานศพ จะนิมนต์พระเป็นเลขคู่ ปัจจุบัน นิยมทำบายศรีงานแต่งงาน เป็นจำนวนคู่ คือ ๔ ๖ ๘ โดยหมายความถึงการใช้ชีวิตครองคู่กัน ทั้งนี้ ในสลุง (ขัน) นอกจากจะมีเครื่องสังเวทแล้ว ยังนิยมใส่เสื่อของเจ้าของพิธีลงไปด้วย แต่จะไม่ใส่ผ้าขี้ (ผ้าถุง) หรือกางเกงลงไป เพราะถือว่า "บายศรีเป็นของสูง" ในงานบวชนาคก็นิยมใส่เสื่อของเจ้าของพิธีลงไปในสลุงเหมือนกัน บายศรีจะมีจำนวนเท่าใดขึ้นอยู่กับขนาดของภาชนะหรือโตกที่ใส่ ส่วนจำนวนนิ้วของบายศรีนั้นไม่ได้กำหนดไว้แน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความสวยงาม อาจจะมี ๑๖ นิ้ว ๑๙ นิ้ว ๒๐ นิ้ว ๒๒ นิ้ว หรือ ๓๕ นิ้วก็ได้ ซึ่งจำนวนเครื่องสังเวทที่ใส่ในบายศรีจะมีจำนวนเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และบุคคลที่เข้าพิธี กรณีที่ใช้ประกอบพิธีสำหรับบุคคลเพียงคนเดียว เช่น การบวชนาค หรือคนโสด จำนวนเครื่องสังเวทในบายศรีจะเป็นจำนวน ๑ เสมอ และสำหรับบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป เช่น การแต่งงาน การขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ เครื่องสังเวทจะจัดเป็นคู่เสมอ

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองวัวซอ

ด้านนวดแผนไทย

นางวรารภรณ์ ไชกว้าง

ที่อยู่ ๑๑๘ หมู่ที่ ๓ ตำบลหนองวัวซอ

อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ความสามารถ ด้านนวดแผนไทย

เจ้าของเรื่อง : นางวรารภรณ์ ไชกว้าง หมู่ที่ ๓ ตำบลหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นผู้มีความสามารถนวดแผนไทยนวดไทย การนวดแผนไทย หรือ การนวดแผนโบราณ เป็นการนวดชนิดหนึ่งในแบบไทย ซึ่งเป็นศาสตร์บำบัดและรักษาโรคแขนงหนึ่งของการแพทย์แผนไทย โดยจะเน้นในลักษณะการกด การคลึง การบีบ การตัด การดึง และการอบ ประคบ ซึ่งรู้จักกันโดยทั่วไปในชื่อ "นวดแผนโบราณ" โดยมีหลักฐานว่านวดแผนไทยนั้นมีประวัติ เมื่อยร่างกาย เส้นยึดเส้นตึง อ่อนเพลีย ไม่สดชื่น / แนะนำมา นวด สลายพังผืด รีดเส้น คลายเส้น กั้นนะคะ ช่วยปรับให้เลือดลมหมุนเวียนดี ร่างกายสดชื่น

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองวัวซอ

ด้านทอผ้าพื้นบ้าน

นางลำดวน ภักดีกุล

ที่อยู่ ๓๗ หมู่ที่ ๓ ตำบลหมากหญ้า

อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ความสามารถ ด้านทอผ้าพื้นบ้าน

เจ้าของเรื่อง : นางลำดวน ภักดีกุล หมู่ที่ ๓ ตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นผู้มีความสามารถทอผ้าพื้นบ้าน ภาคอีสานมีชุมชนตั้งถิ่นฐานโดยอาศัยบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์จากลำห้วย หนองบึง หรือแม่น้ำ กลุ่มคนไทยเชื้อสายลาวเป็นชนกลุ่มใหญ่ของภาคอีสาน กระจายกันอยู่ตามจังหวัดต่างๆ และมีวัฒนธรรมการทอผ้า อันเป็นประเพณีของผู้หญิง ที่สืบทอดกันมาช้านานเกือบทุกชุมชน แต่ละกลุ่มแต่ละเผ่า ก็จะมีลักษณะและลวดลายการทอผ้า ที่แปลกเป็น ของตัวเองอย่างชัดเจน โดยเฉพาะผ้ามัดหมี่ ผ้าขิด เป็นเทคนิคการมัดเส้น ฟุ้ง หรือเส้นยืน ให้เป็นลวดลายด้วยเชือกกล้วย หรือเชือกฟาง ก่อนนำไปย้อมสี แล้วกรอด้วยให้เรียงตามลวดลาย ร้อยใส่เชือก แล้วนำมาทอ จะได้ลายมัดหมี่ที่เป็นทางกว้างของผ้า เรียกว่ามัดหมี่ เส้นฟุ้ง ซึ่งเป็นที่นิยมในบ้านเรา มีการทำผ้ามัดหมี่เส้นยืนบ้าง ส่วนใหญ่เป็นผ้า ชาวเขา บางพื้นใช้การทอสลักกับลายขิด ซึ่งช่วย เพิ่มความวิจิตรงดงามให้แก่ผืนผ้าเป็นภูมิปัญญาที่ควรสืบทอดไว้

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองวัวซอ

ด้านอื่นๆ

นางสุมาลี มานะพิมพ์

ที่อยู่ ม.๘ ต.หนองวัวซอ

อ. หนองวัวซอ จ. อุดรธานี

ความสามารถ ด้านหมอลำพื้นเมือง

เจ้าของเรื่อง : นางสุมาลี มานะพิมพ์ หมู่ที่ ๘ ตำบลหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นผู้มีความสามารถหมอลำกลอน เป็นศิลปะการแสดงที่เก่าแก่อันหนึ่งของอีสานลักษณะเป็นการลำ ที่มีหมอลำชายหญิงสองคนลำสลับกันมีเครื่องดนตรีประกอบเพียงชนิดเดียว คือแคนการลำมีทั้งลำเรื่องนิทานโบราณคดีอีสาน เรียกว่า ลำเรื่องต่อกลอนลำทวย (ทวยโจทย) ปัญหา ซึ่งผู้ลำจะต้องมีปฏิภาณไหวพริบที่ดีสามารถตอบโต้ ยกเหตุผลมาหักล้างฝ่ายตรงข้ามได้ ต่อมามีการเพิ่มผู้ลำขึ้นอีกหนึ่งคนอาจเป็นชายหรือหญิงก็ได้ การลำจะเปลี่ยนเป็นเรื่อง ชิง รักหักสวาท ยาดขูยาดผัว เรียกว่า ลำชิงขูปัจจุบันกลอนนั้นหาดูได้ยากเพราะขาดความนิยมลงไปมากแต่ว่าปัจจุบัน ได้วิวัฒนาการมาเป็นหมอลำซึ่งเพื่อความอยู่รอดและผลก็คือได้รับความนิยมใน ปัจจุบัน เดิมที่สมัยโบราณในภาคอีสานเวลาค่ำเสร็จจากกิจกรรมงานมักจะมีมาจับกลุ่มพูดคุยกัน กับผู้เฒ่าผู้แก่เพื่อคุย ปัญหาสารทุกข์สุกดิบและผู้เฒ่าผู้แก่นิยมนำนิทานให้ลูกหลานฟัง นิทานที่นำมาเล่าเกี่ยวกับจารีตประเพณีและศีลธรรม ที่แรกนั่งเล่าเมื่อลูกหลานมาฟังกัน มากจะนั่งเล่าไม่เหมาะ ต้องยืนขึ้นเล่า เรื่องที่นำมาเล่าต้องเป็นเรื่อง ที่มีในวรรณคดี